

Đurdenovac

NOVO LICE BAŠTINE

Nakon Radničkog i Činovničkog doma, obnavlja se i Vila Neuschloss

Snježana FRIDL

Posebnu draž Đurdenovcu daje velik broj zgrada koje predstavljaju njegovu povijesnu, kulturnu i arhitektonsku baštinu. Povijesne građevine svojom iznimnom ambijentalnom i spomeničkom vrijednosti očaravaju svakog posjetitelja ovog nekada uspješnog industrijskog grada.

Zalaganjem Općine Đurdenovac, Ministarstva kulture i Hrvatskog restauratorskog zavoda, prije 15 godina pokrenut je proces zaustavljanja propadanja te zaštite vrijednih spomenika kulture u Đurdenovcu. Preko programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, u proteklom razdoblju obnovljene su dvije spomeničke građevine, obnova treće je u tijeku, a planiraju se obnoviti još dvije.

SAMO ZA NEOŽENJENE

Tako je sredinom 2006. godine stručnom i financijskom potporom državnih ustanova i institucija, ali i trudom Općine Đurdenovac, u cijelosti obnovljen Radnički dom, koji je sagrađen 1921. godine, s kinodvoranom, knjižnicom i čitaonicom. Radnički dom u to vrijeme bio je kulturni i društveni centar, a njegovim otvaranjem počinje raditi i amatersko dramsko kazalište, koje više ne djeluje. Spomenutoj se građevini vratio originalni izgled koliko god je to bilo moguće te se Radnički dom adaptirao u multimedijalni prostor. Danas se u njemu održavaju izložbe, koncerte i različita kulturna i društvena događanja, ali kinoprojekcija više nema.

Rezultat suradnje države i lokalne sredine je i obnova Činovničkog doma iz 1910. godine, koja se zbog nedovoljno osiguranih sredstava "razvlačila" godinama. Opsežni građevinski i konzervatorsko-restauratorski radovi započeli su 1999., a završeni u proljeće 2007. godine. U obnovljenoj zgradi danas se nalaze uredi općinske uprave i vijećnica.

Zanimljiv je i podatak da je Činovnički dom, prema navodima iz monografije o Đurdenovcu, autora Želimira Čake, sagrađen za stanovanje neoženjenih službenika koji su radili u pilani i tvornici tanina, pogonima koji su bili osnova nastanka i daljnjem razvoju drvne industrije u Đurdenovcu. Inače, u Činovničkom domu nekad je bila i zdravstvena ambulanta, a posljednji stanari bili su mu Klub alkoholičara te Caritas, koji se iselio sredinom devedesetih godina prošlog stoljeća.

VELIKA ULAGANJA

Nakon Radničkog i Činovničkog doma, kontinuitet obnove spomeničkih objekata u Đurdenovcu nastavljen je Vilom Neuschloss iz 1910. godine. Smještena je u relativno velikom grade-

vinskom zemljištu omeđenom s jedne strane važnom mjesnom prometnicom, a s druge strane potokom. Budući da nije bila ogradom posebno posebno odijeljena od ostatka mjesta, nego je bila njegova sastavnica, vila Neuschloss najreprezentativnija je građevina i ponos Đurdenovca i danas. Sastavni dio vile je park s kružnim šetalištem i zasadenim sadnicama domaćeg grmlja i drveća, koji također zahtijeva cjelovitu obnovu. Uprava za zaštitu kulturne baštine u Osijeku preventivno ju je zaštitila kao kulturno dobro. U prvoj fazi zaštite, sredstva Ministarstva kulture iskorištena su za izradu Konzervatorske studije za obnovu Vile Neuschloss. Rezultat te studije su njezina valorizacija, detaljni arhitektonski nacrti postojećeg stanja, kao i konzervatorske smjernice za obnovu. Izrada dokumentacije za njenu obnovu počela je još 2009. godine, a obnova same zgrade započela je u studenom

2,5

milijuna kuna potrebno je za obnovu Vile Neuschloss

prošle godine. No zbog vremenskih je prilika raščističavanje unutrašnjosti objekta prekinuto i ponovno je nastavljeno tek ovih dana. Prema riječima načelnika općine Đurdenovac Hrvoja Topalovića, u ovoj godini planirano je uredjenje unutrašnjosti zgrade te dotrajalog krovišta.

SIMBOL MJESTA

- U projektu sudjeluje i Općina Đurdenovac. Mi smo već sufinancirali dio radova prošle godine, a nastaviti ćemo to i dalje. Općina Đurdenovac u svom je proračunu ove godine osigurala 100.000 kuna za obnovu Vile, a isti iznos očekujemo i od Ministarstva kulture - ističe načelnik Topalović. Budući da će etapna obnova zahtijevati velika ulaganja, a prema grubim procjenama, bit će potrebno oko 2,5 milijuna kuna, u financiranje namjeravaju uključiti i sredstva Europske unije, najvjerojatnije iz strukturnih fondova.

- Ovo je projekt koji zaslužuje europsku pozornost, jer je Vila najreprezentativniji simbol našeg mjesta i vrijedno djelo secesijske arhitekture. Također, Vila je i vrhunac hijerarhijskog programa stanovanja industrijskoga grada - istaknuo je Topalović, dodajući kako će Vila svoju revalorizaciju dobiti adekvatnom obnovom, održavanjem, zaštitom i prenamjenom. Objekt će imati javnu namjenu, pa će se tako u njemu smjestiti knjižnica s pratećim sadržajima, a predviđeno je i osnivanje zavičajne muzejske zbirke. Tim projektom započelo bi sustavnije prikupljanje podataka o povijesnoj, gospodarskoj, tehnološkoj i graditeljskoj vrijednosti Đurdenovca, kao vrijedne cjeline naše industrijske baštine. ■

UTRKA ZA FONDOVE

Leindorfer i Schwertasek čekaju dokumentaciju

● U Đurdenovcu obnovu još čekaju dvije spomeničke zgrade. To su Vila Leindorfer i Vila Schwertasek. No prije same fizičke zaštite potrebno je pokrenuti projekte i izraditi projektnu dokumentaciju. Ministarstvo kulture RH dosad je izdvojilo po 70 tisuća kuna za izradu dokumentacije za obnovu dviju đurdenovačkih vila. Potrebno je utvrditi stanje sačuvanosti svakog pojedinog objekta, istražiti uzroke propadanja te predložiti adekvatnu namjenu koja bi omogućila gospodarsko korištenje uz maksimalno očuvanje njihovih spomeničkih obilježja. Načelnik Topalović rekao je kako će, kada se pripremi sva potrebna dokumentacija, ta dva spomenička objekta kandidirati i za EU fondove. Konkretni planovi za prenamjenu ovih vila još ne postoje.

LADANJSKA ZGRADA

U Vili bila knjižnica i kafić

● Vila Neuschloss, u parku u samom središtu Đurdenovca, jednostavna je, ali vrlo atraktivna zgrada ladanjskog tipa. Sagrađena je za potrebe vlasnika, upravitelja i članova uprave drvne tvrtke. U njoj su imućni posjednici povremeno boravili zbog odmora te nadzora nad poslovanjem tvrtke. Također je bila namijenjena za reprezentaciju i smještaj gostiju pri dolaska u Đurdenovac. Konzervatorskom studijom utvrđene su tri faze gradnje, a najveće promjene dogodile su se u zoni krovišta, dok su interijer, stolarija i bravarija u cijelosti izvorni. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća u Vili je bila knjižnica, a potkraj devedesetih ugostiteljski objekt, koji je iseljen. A dok je radio, kafić "Vila" bio je jedno od popularnijih mjesta društvenog života.